

Remiss
M2022/01830

Miljödepartementet
103 33 Stockholm
m.remissvar@regeringskansliet.se

2022-12-14

Remissvar från Tillväxtanalys på lokal och regional klimatomställning

Tillväxtanalys har inbjudits att senast den 15 december 2022 lämna remissvar på rapporten "Underlag om lokal och regional klimatomställning" inför den kommande klimatpolitiska handlingsplanen (M2022/01830). Underlaget har utarbetats av en projektgrupp under ledning av Länsstyrelsen i Uppsala län.

I rapporten lämnas tio huvudförslag på åtgärder för en mer effektiv klimatomställning. Tillväxtanalys remissvar begränsar sig till några utvalda områden:

Koldioxidprissättning är motorn i klimatpolitiken

Inledningsvis menar Tillväxtanalys att ett explicit pris på koldioxid utgör motorn i klimatpolitiken och skapar incitament att vidta koldioxidreducerande åtgärder, investera i forskning och utveckling, infrastruktur med mera. Ett pris på koldioxid syftar till att koordinera och påverka de beslut som marknadens aktörer tar och drar nytta av de drivkrafter som marknaden skapar. Om alla aktörer möter ett enhetligt pris på växthusgaser kan utsläppsreduktion ske till lägsta kostnad för samhället. Att implementera andra styrmedel för att komplettera koldioxidpriset kan dock vara motiverat om ytterligare marknadsmisslyckanden föreligger.

I rapporten redovisas ingen analys om sådana marknadsmisslyckanden kan föreligga. Däremot anges i mer allmänna ordalag tre typer av hinder i kommunernas och regionernas klimatarbete; svagt ledarskap, svag organisatorisk kapacitet, samt ramvillkor med otillräckligt omställningstryck. Utifrån de identifierade hindren läggs tio förslag i rapporten. Tillväxtanalys önskar lämna kommentarer på delar av dessa förslag enligt nedan:

Tillväxtanalys avstyrker förslaget om att inrätta en nationell samordnare med kansli

Tillväxtanalys anser att en eventuell nationell förstärkt funktion bör inordnas i någon befintlig struktur. Som utredningen pekar på ska den nya funktionen samverka med närallgigande aktörer såsom initiativet Fossilfritt Sverige, den nationella samordnaren för

Agenda 2030, Viable cities, Forum för hållbar regional utveckling, Miljömålsrådet och det nationella expertrådet för klimatanpassning. Tillväxtanalys bedömer det som olyckligt att skapa ännu en parallell organisation i en miljö med redan många befintliga aktörer.

Tillväxtanalys avstyrker förslaget om att införa ett stöd för en klimatomställningsfunktion i varje kommun

Tillväxtanalys delar utredningens analys om att genomförandekapaciteten hos de mindre kommunerna är svag. Som Kommunutredningen pekade på finns brister i de mindre kommunernas genomförande- och utvecklingskapacitet.¹ Bristerna bedöms dessutom tillta över tid. Tillväxtanalys bedömning är att dessa brister i grunden är svåra att åtgärda med tidsbegränsade riktade resursförstärkningar. Det behövs strukturella åtgärder för att komma tillrätta med kapacitetsbristerna. Många kommuner är helt enkelt för små i förhållande till sina uppdrag. Det finns dessutom svagt med evidens på att utökad samverkan bidrar till starkare kapacitet. Tillväxtanalys delar därför inte utredningens uppfattning att en klimatomställningsfunktion skulle öka förmågan i de mindre kommunerna vad gäller det konkreta klimatarbetet.

Som ett alternativ till förslaget att införa en klimatomställningsfunktion inom varje kommun, skulle staten kunna fördela ut regionala potter till regionerna eller länsstyrelserna. Detta skulle möjliggöra att varje region kan forma sina lösningar för var och hur resurserna ska sättas in. Beroende på regionernas struktur och befintliga nätverk bör det finnas goda möjligheter att mejsla fram organisatoriska lösningar. Det bör ske i nära dialog mellan länsstyrelsen, regionen och kommunerna.

Tillväxtanalys tillstyrker förslaget om ett förstärkt uppdrag till länsstyrelserna att leda och koordinera arbetet

Tillväxtanalys tillstyrker utredningens förslag att förstärka länsstyrelsernas nuvarande uppdrag att stödja den regionala klimatomställningen. Klimatarbetet är av den naturen att det inte bör begränsas till varje enskild kommuns territorium. Frågorna tjänar på att drivas utifrån ett större perspektiv. Länsstyrelsen bör kunna fylla en funktion här i att leda och koordinera arbetet i nära samarbete med regionerna och kommunerna.

Tillväxtanalys avstyrker förslaget om statliga stöd till upphandlingssamordning (förslag sex och åtta)

Den övergripande klimatpolitiken syftar till att skapa incitament för företag, hushåll och upphandlande myndigheter att minska sina utsläpp. Möjligheterna att använda upphandling som ett styrmedel för att åstadkomma kostnadseffektiva utsläppsminskningar är begränsade. Konjunkturinstitutet visar i KI2020:26 att upphandlandes myndigheters möjligheter att kostnadseffektivt bidra till att de klimatpolitiska målen nås minskar när klimatpolitiken blir mer heltäckande.²

Om regeringen väljer att gå vidare med förslaget vill Tillväxtanalys uppmärksamma den komplexitet som kommer från att ta extra klimathänsyn vid upphandlingar när övergripande styrmedel finns. Att analysera detta perspektiv närmare bör i så fall

¹ SOU 2020:8, *Starkare kommuner – med kapacitet att klara välfärdsuppdraget*.

² Konjunkturinstitutet 2020:26. *Miljö, ekonomi och politik 2020 – Upphandling med klimathänsyn*

inkluderas i de direktiv Upphandlingsmyndigheten får om den uppdras att utveckla *vägledning*ar för *utformning* av kommuners och regioners upphandlingsriktlinjer.

Beslut

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Sverker Härd efter föredragning av analytiker Ulf Tynelius. I handläggningen har även analytiker Tobias Häggmark och avdelningschef Håkan Gadd deltagit.

Sverker Härd

Generaldirektör Tillväxtanalys

Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser

Östersund

Postadress: Studentplan 3, 831 40 Östersund

Besöksadress: Studentplan 3, Östersund

Stockholm

Postadress: Studentplan 3, 831 40 Östersund

Besöksadress: Torsgatan 11, plan 4, Stockholm

Telefon: 010-447 44 00

E-post: info@tillvaxtanalys.se

Webb: www.tillvaxtanalys.se

Organisationsnummer: 202100-6164